

Algemeen deel

Hoofdstuk 1. Inleiding

Met de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg zijn in de Jeugdwet diverse wijzigingen opgenomen met als doel te bevorderen dat gemeenten kunnen voorzien in een toereikend aanbod van specialistische jeugdhulp¹ en van gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg bestaat uit drie onderdelen: verplichte regionale samenwerking door gemeenten, versterking van de bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen en inzichts- en toezichttaken voor de Nederlandse Zorgautoriteit (hierna: NZa).

Ten aanzien van de verplichte regionale samenwerking is in de Jeugdwet een delegatiegrondslag opgenomen om gemeenten bij algemene maatregel van bestuur in te delen in regio's. De gemeenten in deze regio's zijn gehouden een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) te treffen voor de regionale organisatie van de specialistische jeugdzorg. Deze regionale entiteit wordt de 'Jeugdregio' genoemd. De Jeugdregio is belast met:

- a. het regionaal contracteren of subsidiëren (hierna: inkopen) van de in voorliggend besluit opgenomen jeugdhulpvormen, alsmede gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering;
- b. het op eensluidende wijze uitvoeren van bij ministeriele regeling aangewezen administratieve processen behorende bij die contractering of subsidiëring;
- c. bovenregionale afstemming over in voorliggend besluit opgenomen jeugdhulpvormen, alsmede over gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering; en
- d. de organisatie van regionale expertteams.

Daarnaast zijn gemeenteraden gehouden om een 'regiovisie' vast te stellen, waarin wordt ingegaan op de gemeentelijke visie op de samenwerking met andere gemeenten in de Jeugdregio om de beschikbaarheid van de specialistische jeugdzorg te bevorderen.

Verder is in de Jeugdwet voorzien in een versterking van de bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen door de verplichting tot het aanstellen van een onafhankelijke interne toezichthouder en het voeren van een transparante financiële bedrijfsvoering. Daarnaast worden nadere eisen gesteld aan het jaarlijks opstellen en openbaar maken van een jaarverantwoording.

De Jeugdwet regelt voorts dat de NZa onderzoeks- en toezichtstaken heeft op jeugdterrein. Daarmee komt de beschikbaarheid van jeugdzorg beter in beeld en worden risico's voor de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg sneller gesignaleerd.

Met dit wijzigingsbesluit wordt in het Besluit Jeugdwet voorzien in:

- de indeling van gemeenten in regio's;
- de onderwerpen die in ieder geval moeten worden opgenomen in de regiovisie;
- de jeugdhulpvormen die regionaal moeten worden ingekocht;
- de jeugdhulpvormen waarover bovenregionale afstemming moet plaatsvinden;
- nadere eisen omtrent de intern toezichthouder van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen;
- categorieën van jeugdhulpaanbieders die worden uitgezonderd van de verplichting tot het aanstellen van een intern toezichthouder, de regels voor een transparante financiële

¹ Onder specialistische jeugdhulp wordt verstaan de in dit besluit opgenomen jeugdhulpvormen die op grond van de Jeugdwet (minimaal) regionaal moeten worden ingekocht. Specialistische jeugdzorg wordt in deze nota van toelichting gebruikt als verzamelterm voor specialistische jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

bedrijfsvoering en de verplichting tot openbare verantwoording.

Hoofdstuk 2. Regionale samenwerking

Paragraaf 2.1 Regiovisie

Op grond van de Jeugdwet zijn gemeenteraden verplicht een regiovisie vast te stellen waarin wordt geadresseerd hoe uitvoering zal worden gegeven aan de wettelijke verplichtingen rondom de regionale samenwerking teneinde de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg te bevorderen. Met deze verplichting wordt aangesloten bij de eerder door gemeenten aangenomen Norm voor Opdrachtgeverschap. Op basis hiervan hebben gemeenten zich op basis van vrijwilligheid al verbonden aan het opstellen van een regiovisie om richting te geven aan de samenwerking in de regio. De regiovisie geeft richting aan de opdracht voor de Jeugdregio en vormt zo onder meer de basis voor het vormgeven van de inkoop van specialistische jeugdzorg.

Het is van belang dat de regiovisie richting geeft aan de gezamenlijke visie op regionale inkoop en organisatie van specialistische jeugdzorg op langere termijn. Daartoe dient de regiovisie zodanig concreet van aard te zijn dat deze kan worden doorvertaald naar een strategie voor de inkoop van specialistische jeugdzorg en naar afspraken over de wijze waarop de administratieve processen voor deze jeugdhulpvormen in de regio geharmoniseerd worden uitgevoerd.

Om te borgen dat de belangrijkste onderwerpen ten aanzien van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg in alle regiovisies worden geadresseerd, zijn in artikel 2.2.1 van het Besluit Jeugdwet onderwerpen aangewezen die in ieder geval in de regiovisie moeten worden opgenomen. Daarbij staat de wijze waarop gemeenten de voorgeschreven onderwerpen in hun regiovisie adresseren vrij. Daarnaast kunnen gemeenten uiteraard ook ervoor kiezen om ook andere onderwerpen in de regiovisie op te nemen. Het spreekt overigens voor zich dat het in alle gevallen zeer helpend kan zijn om het perspectief van jeugdigen en ouders mee te nemen. Verder wordt opgemerkt dat het verplicht opstellen van een regiovisie en het aanwijzen van onderwerpen die in de regiovisie geadresseerd dienen te worden geen op zichzelf staande maatregelen zijn. Deze zijn onderdeel van, en hangen samen met het grotere geheel van maatregelen en afspraken in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd. Het betreft onder meer de overige bouwstenen voor het versterken van de organisatie van de specialistische jeugdzorg (zoals het aanwijzen van (minimaal) regionaal in te kopen jeugdhulpvormen en het doorontwikkelen van de landelijke inkoop) en de afspraken op gebied van standaardisatie, stevige lokale teams en domeinoverstijgend werken.

De regiovisie moet in ieder geval ingaan op:

- a) de aanpak van wachttijden;
- b) de wijze waarop de bovenregionale afstemming plaatsvindt;
- c) de verbinding tussen de regionaal gecontracteerde jeugdzorg en de op landelijk en lokaal niveau gecontracteerde jeugdhulp;
- d) de verbinding tussen de regionaal gecontracteerde jeugdzorg en de jeugdgezondheidszorg, zorg, maatschappelijke ondersteuning en onderwijs;
- e) de wijze waarop wordt voorzien in regionale expertteams.

a) de aanpak van wachttijden

Een belangrijk element in het zorg dragen voor een toereikend aanbod van specialistische jeugdzorg is de aanpak van wachttijden. Deze wachttijden kunnen voor jeugdigen die deze jeugdzorg nodig hebben klachten verergeren, hun ontwikkeling vertragen en daarmee toekomstkansen belemmeren. Wachttijden zijn een symptoom van onderliggende oorzaken in de gehele keten. Het is daarom belangrijk dat gemeenten in een regio samenwerken om dit hardnekkige probleem systemisch en duurzaam aan te pakken. Gemeenten kunnen hiervoor onder andere putten uit de inzichten en ervaringen die zijn opgedaan in de Aanpak Wachttijden, waar het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) en de Vereniging van Nederlandse

Gemeenten (hierna: VNG) gezamenlijk opdrachtgever van zijn².

Met de verplichting om in de regiovisie aandacht te besteden aan de aanpak van wachttijden wordt een randvoorwaarde gecreëerd om te komen tot een aanpak van wachttijden in alle regio's. Zo kan de regiovisie worden gebruikt voor het verkrijgen van een gemeenschappelijk beeld van relevante data en trends en het gezamenlijk formuleren van de ontwikkelopgaven.

b) de wijze waarop de bovenregionale afstemming plaatsvindt

Voorts moet in de regiovisie worden ingegaan op de wijze waarop bovenregionale afstemming plaatsvindt. Bijvoorbeeld de frequentie van bovenregionale afstemming en de wijze waarop de Jeugdregio's omgaan met mogelijke tegenstrijdige belangen. Denk hierbij aan de situatie waarin een Jeugdregio wil stoppen met het afnemen van een specifiek aanbod bij een aanbieder die actief is in meerdere regio's. Dit kan belangrijke gevolgen hebben voor bepaalde aanbieders bijvoorbeeld omdat een krimp in de afname van de dienstverlening ook een organisatorische krimp met zich mee kan brengen, waardoor mogelijk de continuïteit van de jeugdhulp ook in andere regio's in het geding komt. Het ligt daarbij voor de hand dat de gemeenteraden in een Jeugdregio (dit onderdeel van) de regiovisie niet in isolement opstellen, maar daarbij ook de gemeenteraden van andere Jeugdregio's betrekken waarmee bovenregionale afstemming wordt verwacht.

c) De verbinding met de op landelijke schaal en op lokaal niveau georganiseerde jeugdhulp

Veel jeugdigen die gebruik maken van specialistische jeugdzorg hebben tegelijkertijd zorg en ondersteuning nodig die op een ander niveau georganiseerd wordt. Daarbij kan het zowel gaan om hoogspecialistische jeugdhulp die wordt gecontracteerd door een door de gemeenten gezamenlijk in stand te houden landelijk werkende organisatie als om jeugdhulp en ondersteuning die door de colleges op lokaal niveau wordt gecontracteerd.

Het kan ook gaan om op- en afschalen van jeugdhulp, zodat de beschikbare specialistische jeugdhulp zo effectief en efficiënt mogelijk wordt ingezet ten dienste van de ontwikkeling van de jeugdigen die deze hulp nodig hebben en de jeugdhulp zo dicht mogelijk bij de leefwereld van de jeugdigen kan worden georganiseerd. Het is belangrijk dat bij de invulling van het regionale zorglandschap en de werkafspraken daaromtrent met aanbieders, professionals en andere betrokkenen steeds de verbinding wordt gelegd met de jeugdhulp die op landelijke schaal dan wel op lokaal niveau wordt georganiseerd. Alleen op die manier kan een optimaal pakket aan jeugdhulp voor individuele jeugdigen en gezinnen gerealiseerd worden.

d) De verbinding met de aanpalende beleidsterreinen jeugdgezondheidszorg, zorg, maatschappelijke ondersteuning en onderwijs;

Het is van belang dat problemen van jeugdigen in de context van het gezin worden opgepakt. Niet altijd is jeugdhulp voor een kind de meest passende hulp, bijvoorbeeld omdat problemen worden veroorzaakt door stress of schulden van ouders. Geldzorgen, problematische schulden of leven rondom de armoedegrens zorgen in veel gezinnen voor verdriet, eenzaamheid en uitsluiting. Hierdoor ontstaan ook hardnekkige achterstanden op andere gebieden, zoals mentale en fysieke gezondheid, onderwijs, werk, opvoeding en veiligheid. Ook zijn afspraken nodig over het versterken van het pedagogische klimaat in het onderwijs en de kinderopvang waaronder de afbakening met en de wijze van inzet van jeugdhulp voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Daarnaast is het van belang om onderwijs te betrekken bij relevante (regionale) gemeentelijke aanbestedingen van bijvoorbeeld aanbieders Ernstige Dyslexie (ED). Daarom is het van belang dat gemeenten in hun regiovisie ingaan op de samenhang van de regionaal georganiseerde specialistische jeugdzorg met jeugdgezondheidszorg, zorg die wordt verleend op grond van de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet, maatschappelijke ondersteuning en ondersteuning op grond van de Wet op het primair onderwijs dan wel de Wet voortgezet onderwijs 2020. Overigens geldt ingevolge artikel 2.2, derde lid, Jeugdwet ook al een verplichting tot afstemming van beleidsplannen met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Met de regiovisie kan voor zover deze ook invulling geeft aan het lokale beleidsplan in

² Zie: Aanpak Wachttijden | voor Jeugd & Gezin (voordejeugdennhetgezin.nl) en Voortgangsrapportage Team Aanpak Wachttijden | Rapport | Rijksoverheid.nl.

deze afstemming worden voorzien. Op deze wijze vormt de regiovisie de basis om domeinoverstijgend afspraken te maken teneinde de duurzame meer contextgerichte aanpak van de problemen die jeugdigen en gezinnen ervaren met opgroeien en opvoeden mogelijk te maken.

e) de wijze waarop wordt voorzien in regionale expertteams

Zoals in hoofdstuk 1 reeds is opgemerkt voorzien de Jeugdregio's in de organisatie van een regionaal expertteam. Het doel van een regionaal expertteam is om bij hulpvragen, waar de reguliere hulpverlening niet uitkomt, te adviseren hoe passende jeugdhulp georganiseerd kan worden. Het gaat hierbij vaak om multidisciplinaire zorgvragen, waarvoor het belangrijk is dat specialistische jeugdhulpaanbieders en gemeenten gezamenlijk passende hulp organiseren. Om de jeugdhulp voor deze jeugdigen te blijven verbeteren is het van belang dat in de regiovisie wordt beschreven hoe gemeenten samen met partners in de regio samenwerken om bij te dragen aan de doelen van het regionale expertteam. Het gaat dan onder meer om het organiseren van passende jeugdhulp, het met elkaar realiseren van een doorbraak om tot passende hulp te komen, het bieden van consultatie en advies, het leren van vastgelopen zorgvragen door het evalueren en analyseren van casuïstiek en het agenderen van knelpunten.

De regiovisie kan voorzien in een gemeenschappelijk beeld over de positionering van het regionale expertteam binnen de regio en de benodigde samenwerking van het regionale expertteam met de partners waarmee de gemeenten in de regio gezamenlijk hun ambities realiseren. Ook dient in de regiovisie meegenomen te worden hoe op basis van analyses van het regionale expertteam ingespeeld kan worden op het wegnemen van gesignaleerde hiaten in het zorglandschap in de regio.

In de praktijk zijn er overigens ook bovenregionale expertisenetwerken die samen met zorgprofessionals, jeugdhulpaanbieders, ervaringsdeskundigen, het onderwijs, wetenschappers, gemeenten, regio's en regionale expertteams werken aan het verbeteren van het (boven)regionale zorglandschap om steeds beter passende jeugdhulp te kunnen organiseren voor jeugdigen met complexe multiproblematiek waarvoor nog niet altijd passende jeugdhulp beschikbaar is. Het ligt voor de hand dat in het deel van de regiovisie dat ziet op het regionale expertteam ook wordt ingegaan op de samenwerking met de bovenregionale expertisenetwerken.

Paragraaf 2.2 Regionaal te organiseren vormen van jeugdhulp

Inleiding

Zoals in hoofdstuk 1 is toegelicht zijn de colleges onder meer verplicht de Jeugdregio te belasten met het regionaal inkopen van gecertificeerde instellingen ten behoeve van de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en de in voorliggend besluit aangewezen jeugdhulpvormen. Door de inkoop op (minimaal) regionaal niveau te verplichten, wordt voor gemeenten bevorderd dat er voor de betreffende jeugdhulpvormen een contractbasis is. Daarnaast is van belang dat inkoop op (minimaal) regionaal niveau voor aanbieders een bepaalde afname meebrengt zodat deze jeugdzorg niet in gevaar komt. Zo wordt voorkomen dat de vraag te versnipperd raakt en aanbieders van de betreffende jeugdhulp te weinig vraag ontvangen om het benodigde aanbod in kwalitatieve zin (verantwoorde hulp) of bedrijfseconomische zin (gezonde bedrijfsvoering) te kunnen blijven leveren.

Criteria regionaal te organiseren vormen van jeugdhulp

De regionaal te organiseren jeugdhulpvormen hebben als gemene deler dat samenwerking tussen gemeenten is vereist om een toereikend aanbod te kunnen bevorderen dan wel risico's voor een toereikend aanbod zoveel mogelijk te voorkomen. Omdat het vaak jeugdhulp betreft die complex is en weinig voorkomt kan met inkoop op lokaal niveau niet goed worden geborgd dat er een toereikend aanbod is op het moment dat jeugdigen deze hulp nodig hebben.

Ingevolge de Jeugdwet gaat het om jeugdhulpvormen die voldoen aan één of meer van de volgende vijf criteria:

- de schaarste van de vraag;
- de complexiteit van de problematiek in combinatie met de daarvoor benodigde multidisciplinaire specialistische expertise;
- de schaarste van het aanbod;
- het volume dat een jeugdhulpaanbieder nodig heeft om verantwoorde jeugdhulp te kunnen leveren;
- het volume dat een jeugdhulpaanbieder nodig heeft om een gezonde bedrijfsvoering te kunnen voeren.

Totstandkoming

Aan het opstellen van de lijst van minimaal regionaal in te kopen jeugdhulpvormen is een zorgvuldig en langdurig proces voorafgegaan. Daarbij is steeds een zo goed mogelijke balans gezocht tussen enerzijds het belang van beleidsvrijheid voor individuele gemeenten en lokaal maatwerk en anderzijds de noodzaak tot regionale samenwerking teneinde een toereikend aanbod te kunnen borgen. Daarbij zijn het bevorderen van een toereikend aanbod en in het verlengde daarvan bovenstaande criteria, steeds leidend geweest.

Er is veelvuldig advies gevraagd en intensief overleg gevoerd met verschillende betrokken partijen. Zo heeft het ministerie van VWS achtereenvolgens advies gevraagd aan het Nederlands Jeugdinstituut³, Berenschot en EHdK⁴. Deze adviezen zijn getoetst aan de praktijk om te bezien of regio's, gemeenten en aanbieders ermee uit de voeten kunnen. Op basis hiervan is een eerste conceptlijst opgesteld van jeugdhulpvormen waarvoor (minimaal) regionale samenwerking nodig is teneinde een toereikend aanbod te kunnen waarborgen. EHdK heeft vervolgens een verdieping op deze conceptlijst gemaakt die tevens heeft geleid tot het vaststellen van de hierboven genoemde criteria.⁵ Ook zijn er conceptlijsten opgesteld door de BGZJ. Parallel daaraan is in 2023 en 2024 nauw overleg gevoerd met de VNG, jeugdhulpaanbieders, professionals, cliëntenorganisaties en de ministeries van Justitie en Veiligheid en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tijdens deze overleggen zijn de jeugdhulpvormen in de verschillende conceptlijsten steeds getoetst aan de criteria en zijn verschillende jeugdhulpvormen waar mogelijk samengevoegd en verder aangescherpt. Deze aanscherpingen waren onder meer nodig om te voorkomen dat aanbod dat lokaal kan worden ingekocht onbedoeld deel uit zou maken van deze lijst. Daarnaast hebben deze overleggen een waardevolle bijdrage geleverd aan onderhavige nota van toelichting. Zo bleek onder meer dat het wenselijk was om in de toelichting nadrukkelijk aandacht te besteden aan de reikwijdte van het begrip jeugdhulp, aan de verhouding tussen lokaal, regionaal en landelijk gecontracteerd aanbod en het feit dat de toeleiding naar jeugdhulp op lokaal niveau plaatsvindt (ongeacht het niveau van inkoop).⁶

Bovengenoemde adviezen, conceptlijsten en overleggen hebben geleid tot een conceptlijst met (minimaal) regionaal in te kopen jeugdhulpvormen. Deze conceptlijst is in het voorjaar van 2024 door middel van een praktijktest getoetst. Hiervoor hebben vier jeugdregio's evenals gemeenten, aanbieders, professionals en ervaringsdeskundigen uit de betreffende regio's een vragenlijst ingevuld, en deelgenomen aan werksessies. Naar aanleiding van deze praktijktest is de conceptlijst van (minimaal) regionaal in te kopen jeugdhulpvormen verder aangescherpt. Zo is duidelijker afgebakend wat er moet worden verstaan onder gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg (hierna: ggz) en zijn de jeugdhulpvormen multidisciplinaire specialistische jeugdhulp in verband met meervoudige of complexe problemen en multidisciplinaire jeugdhulp bestaande uit dagbehandeling in groepsverband duidelijker geformuleerd en nader toegelicht.

Regionaal in te kopen vormen van jeugdhulp

³ NJI, 'Betere zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen in de meest kwetsbare omstandigheden en/of met de meest complexe problemen. Een bijdrage aan de dialoog over de ontwikkeling van essentiële functies en expertises in het jeugdzorglandschap', 21 oktober 2020.

⁴ EHdK, 'rapportage onderzoek cruciale vormen van zorg voor jeugdigen', 8 juli 2021.

⁵ EHdK, 'Advies zorgvormenlijst inclusiecriteria en spelregels', 25 april 2023.

⁶ Tenzij gemeenten in een Jeugdregio daar - vrijwillig - voor kiezen.

Bovenstaande proces heeft geleid tot onderstaande jeugdhulpvormen waarvan inkoop door de Jeugdregio wenselijk wordt geacht voor het bevorderen van de beschikbaarheid ervan voor alle jeugdigen in die regio⁷:

- a) Jeugdhulp met verblijf;
- b) Pleegzorg;
- c) Multidisciplinaire specialistische jeugdhulp in verband met meervoudige of complexe problemen;
- d) Jeugdhulp in strafrechtelijk kader;
- e) Jeugdhulp in verband met een zintuiglijke beperking;
- f) Crisisjeugdhulp;
- g) Multidisciplinaire jeugdhulp bestaande uit dagbehandeling in groepsverband;
- h) Jeugdhulp bestaande uit hoogspecialistische geestelijke gezondheidszorg;
- i) Jeugdhulp bestaande uit gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg;
- j) Specialistische jeugdhulp in verband met seksueel misbruik, geweld in afhankelijkheidsrelaties of eengerelateerd geweld; en
- k) Jeugdhulp in verband met ernstige problemen op het gebied van onzindelijkheid.

In de artikelsgewijze toelichting worden deze jeugdhulpvormen nader toegelicht.

Reikwijdte van de lijst

Jeugdhulp is een breed begrip, zo volgt ook uit de brede definitie van jeugdhulp in artikel 1.1. van de Jeugdwet. Zo kan het verlenen van jeugdhulp gaan om onder meer diagnostiek, begeleiding, behandeling, consultatie en persoonlijke verzorging, al dan niet in combinatie met elkaar. In de omschrijving van de jeugdhulpvormen wordt daar bewust geen onderscheid in gemaakt. Door te spreken van jeugdhulp is immers gewaarborgd dat het - waar nodig - óók gaat om diagnostiek, begeleiding, behandeling en persoonlijke verzorging in het kader van de betreffende jeugdhulpvorm.⁸ Zo kan voor een jeugdige met een verstandelijke beperking die tevens met ernstige gedragsproblemen kampt zowel diagnostiek, behandeling als begeleiding nodig zijn. De diagnostiek, behandeling en begeleiding maken in dit voorbeeld deel uit van de jeugdhulpvorm 'multidisciplinaire specialistische jeugdhulp in verband met meervoudige of complexe problematiek'.

Het kan ook voorkomen dat bijvoorbeeld alleen diagnostiek of alleen begeleiding nodig is in het kader van één van de in artikel 2.2.3 opgenomen jeugdhulpvormen. Bijvoorbeeld als diagnostiek nodig is in het kader van ernstige problemen op het gebied van onzindelijkheid en vervolgens op basis van die diagnostiek wordt geconcludeerd dat er geen verdere jeugdhulp nodig is die valt onder de jeugdhulpvormen in artikel 2.2.3, omdat de diagnose geheel geen aanleiding geeft tot het inzetten van jeugdhulp of omdat uit de diagnose volgt dat kan worden volstaan met lokaal ingekocht aanbod. Een ander voorbeeld is het inzetten van specialistische begeleiding van een jeugdige die multiple complex development disorder heeft, met extreme woede en angsten, (ernstige) dyslexie, problemen met de motoriek en kenmerken van ADHD (dit valt onder de jeugdhulpvorm 'multidisciplinaire specialistische jeugdhulp in verband met meervoudige of complexe problemen').

Daarnaast kan er overlap zijn tussen de jeugdhulpvormen in artikel 2.2.3. Zo valt bijvoorbeeld de opname van een jeugdige met zeer ernstige eetproblematiek in een kliniek onder zowel de jeugdhulpvorm 'jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie als bedoeld in artikel 1.1 van de wet gedurende ten minste een etmaal met zich brengt' als de jeugdhulpvorm 'hoogspecialistische geestelijke gezondheidszorg'. Aangezien er in deze gevallen geen sprake is van overlap tussen lokaal en regionaal in te kopen aanbod én de Jeugdregio's geen jeugdhulpvormen maar specifiekere geformuleerde producten zullen inkopen zal deze overlap in de praktijk niet tot problemen leiden.

⁷ in de praktijk kopen jeugdregio's producten in. Regio's zullen aldus voorafgaand aan de inkoop een doorvertaling maken van de in voorliggend besluit opgenomen jeugdhulpvormen naar producten.

⁸ Tenzij een bepaalde "soort" jeugdhulp in de betreffende jeugdhulpvorm wordt uitgezonderd.

De jeugdhulpvormen in artikel 2.2.3 betreffen uitsluitend niet-vrij toegankelijke voorzieningen. De gemeenteraad bepaalt conform artikel 2.9 van de Jeugdwet welke vrij toegankelijke voorzieningen er in de gemeente zijn. Deze bevoegdheid blijft bij de gemeenteraad. De Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en dit besluit wijzigen dat uitgangspunt niet.

Daarnaast is van belang dat de verplichting om de aangewezen jeugdhulpvormen op (minimaal) regionaal niveau in te kopen onverlet laat dat de betreffende jeugdhulp zo dicht mogelijk bij de omgeving van het gezin en het kind kan worden verleend. Dit sluit aan bij bedoeling van de Jeugdwet om hulp zoveel mogelijk dichtbij en in de omgeving van het gezin en het kind te verlenen. Zo kan er bijvoorbeeld voor worden gekozen om regionaal gecontacteerd aanbod (ook) deel uit te laten maken van de jeugdhulp die wordt verleend in het wijkteam. Het feit dat een jeugdhulpvorm (minimaal) regionaal moet worden ingekocht is evenmin van invloed op de locaties waar de jeugdhulp wordt geboden, dat kan bij de jeugdhulpaanbieder, thuis of op school.

Verhouding regionaal en landelijk inkoop

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat voorliggend besluit ook ziet op vormen van hoogspecialistische jeugdhulp die in de praktijk veelal op landelijke schaal zullen worden ingekocht. Gemeenten hebben zich middels de Hervormingsagenda Jeugd, bestuurlijke afspraken en de Algemene Ledenvergadering van de VNG ertoe gecommitteerd een beperkt aantal hoogspecialistische vormen van jeugdhulp op landelijke schaal in te kopen via het zogenaamde LTA / de Landelijke Inkoop Jeugdhulp⁹, dat op grond van de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd wordt doorontwikkeld.¹⁰

Als alle gemeenten in een regio ervoor kiezen gebruik te maken van het landelijk gecontracteerde aanbod is regionale inkoop uiteraard niet meer nodig. In het derde lid van artikel 2.19 van de Jeugdwet is derhalve opgenomen dat de verplichting tot regionale inkoop niet van toepassing is wanneer alle gemeenten in de regio voor de betreffende jeugdhulpvorm(en) uitsluitend gebruikmaken van het landelijk gecontracteerde aanbod.

In het onwaarschijnlijke geval dat één of meer gemeenten in een regio evenwel geen gebruik maakt van het landelijk gecontracteerde aanbod, geldt de verplichting voor alle gemeenten in die regio om de Jeugdregio te belasten met het regionaal contracteren van de betreffende hoogspecialistische jeugdhulpvorm. Hiermee is in ieder geval geborgd dat voor de inkoop van deze jeugdhulpvorm niet wordt teruggevallen op het lokale niveau maar op het regionale niveau. Dit is een wenselijk voordeel ten opzichte van de huidige situatie. Inkoop van hoogspecialistische jeugdhulp op lokaal niveau is gelet op het zeer weinig voorkomende aanbod immers niet passend.

Verhouding regionale en lokale inkoop

Gemeenten zijn en blijven verantwoordelijk voor het budget voor en de toeleiding naar jeugdhulp, ongeacht het niveau waarop de jeugdhulp wordt ingekocht. Doordat de budgetverantwoordelijkheid voor en toeleiding naar zowel lokaal als regionaal en landelijke gecontracteerde jeugdhulp in één hand blijven, wordt optimaal geborgd dat bij een hulpvraag van een jeugdige of diens ouders integraal wordt gekeken naar de benodigde jeugdhulp, waarbij het niveau waarop de hulp is

⁹ Dit loopt in de praktijk via twee routes. Allereerst komt een overeenkomst tussen een gemeente en jeugdhulpaanbieder tot stand als een toegangsmedewerker van een gemeente een jeugdige verwijst naar de landelijk georganiseerde jeugdhulpvorm. De gemeente verwijst de jeugdige dan dus zelf rechtstreeks naar de jeugdhulpaanbieder waarmee de VNG een overeenkomst heeft gesloten en ten aanzien waarvan de gemeente op grond van het derdenbeding recht heeft op levering van jeugdhulp. Daarnaast kan – onder voorwaarden – automatisch een overeenkomst tussen de gemeente en jeugdhulpaanbieder tot stand komen als een jeugdige via een andere verwijzingsroute dan de gemeente bij een jeugdhulpaanbieder is uitgekomen voor een landelijk georganiseerde jeugdhulpvorm. Te denken valt aan een verwijzing door een huisarts. In dat geval stuurt de jeugdhulpaanbieder een zogenoemd ‘verzoek tot toewijzing’ naar de gemeente zodat de jeugdhulp ten behoeve van de jeugdige kan worden ingezet. Als dit verzoek is gedaan onder verwijzing naar de overeenkomst die is gesloten tussen VNG en de jeugdhulpaanbieder, de gemeente het derdenbeding niet onverwijld en schriftelijk afwijst met een bericht aan de VNG en jeugdhulpaanbieder en de gemeente het verzoek toewijst, komt een overeenkomst tussen de gemeente en jeugdhulpaanbieder tot stand conform de landelijk gemaakte afspraken.

¹⁰ Zie ook paragraaf 3.3.7 van de memorie van toelichting op de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, Kamerstukken II 2023/24, 36546, nr. 3.

gecontracteerd geen rol speelt. Dit besluit wijzigt daar niets aan.¹¹ Het aanwijzen van jeugdhulpvormen in dit besluit ziet immers slechts op het niveau waarop de inkoop van deze jeugdhulpvormen minimaal moet plaatsvinden.

De toeleiding naar jeugdhulp verloopt in de praktijk via de lokale teams, artsen en/of gecertificeerde instellingen. Daarbij kan sprake zijn van inzet van zowel lokaal, regionaal als landelijk ingekocht aanbod dan wel een combinatie daarvan. Deze combinatie kan zowel tegelijkertijd als volgordelijk plaatsvinden. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- een situatie waarin zowel specialistische begeleiding als behandeling nodig is (beide vallen onder de (minimaal) regionaal in te kopen jeugdhulpvormen);
- een situatie waarin hoogspecialistische jeugdhulp aan een jeugdige nodig is in combinatie met enkelvoudige begeleiding aan de ouders of aan het gezin (combinatie van landelijk en lokaal ingekochte jeugdhulp);
- een situatie waarbij de jeugdige aanvankelijk specialistische geestelijke gezondheidszorg nodig had maar later volstaan kan worden met generalistische basis geestelijke gezondheidszorg of begeleiding van het lokale team (hierbij wordt de (minimaal) regionaal ingekochte jeugdhulp afgeschaald, waarbij vervolgens lokaal aanbod wordt ingezet).

Het is aan gemeenten om ervoor te zorgen dat het aanbod – ongeacht het inkoopniveau – zo goed mogelijk op elkaar wordt afgestemd en de benodigde jeugdhulp waar nodig kan worden af- en opgeschaald.

Verhouding standaardisatie

Het aanwijzen van jeugdhulpvormen die verplicht (minimaal) regionaal moeten worden ingekocht staat uitdrukkelijk niet op zichzelf maar maakt deel uit van verschillende andere maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd die zijn gericht op het bevorderen van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg. Zo zal de uitvoering van de regionale en landelijke inkoop zal worden gestandaardiseerd', d.w.z. dat de keten van contracteren, registreren, declareren en verantwoorden op termijn op uniforme wijze wordt uitgevoerd. De in artikel 2.2.3 opgenomen jeugdhulpvormen zijn hierin een belangrijke eerste stap. De jeugdhulpvormen zullen de komende jaren in product- en dienstomschrijvingen (met bijbehorende productcodes) worden uitgewerkt, die het geheel van deze jeugdhulpvormen dekken. Hiermee wordt nog meer uitgewerkt wat op (minimaal) regionaal niveau ingekocht dient te worden.

Paragraaf 2.3 Bovenregionale afstemming

Zoals hierboven is toegelicht, heeft de stevige verankering van de regionale samenwerking als doel te bevorderen dat er een toereikend aanbod van specialistische vormen van jeugdhulp beschikbaar is. Voor een beperkt aantal vormen van jeugdhulp is de regionale inkoop door een stabiele en robuuste regio echter niet voldoende om een toereikend aanbod te bevorderen. Deze vormen van jeugdhulp zijn vaak dusdanig schaars en/of hoog-specialistisch dat het de schaal van de individuele regio overstijgt. Tegelijkertijd zijn deze vormen van jeugdhulp niet dermate weinig voorkomend en/of hoogspecialistisch dat landelijke inkoop geëigend is. In veel gevallen worden deze jeugdhulpvormen aangeboden door aanbieders die op een bovenregionale schaal werken; zij hebben met meer dan één Jeugdregio een overeenkomst. Voor deze vormen van jeugdhulp is bovenregionale afstemming nodig om een toereikend aanbod te bevorderen. In diverse jeugdregio's vindt reeds bovenregionale afstemming plaats voor de jeugdhulpvormen die in artikel 2.2.4 zijn opgenomen. Daarmee is dit ook deels een codificatie van bestaande praktijk.

Bovenregionale afstemming dient in ieder geval plaats te vinden indien sprake is van (regionale) voornemens ten aanzien van inkoop die van invloed zijn op de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdzorg die het niveau van de individuele regio overstijgen. Zo kan het voornemen van een Jeugdregio om te stoppen met het afnemen van een specifiek aanbod bij een aanbieder gevolgen hebben voor deze aanbieder, bijvoorbeeld omdat een krimp in de afname van de dienstverlening

¹¹ Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat indien een andere voorziening (bijv. op grond van de Zvw, Wlz of Wmo 2015) voorliggend is aan de Jeugdwet, deze voorziening niet op grond van de Jeugdwet wordt verstrekt maar op grond van de Zvw, Wlz of Wmo 2015.

ook een organisatorische krimp met zich mee kan brengen. Alhoewel een gemeente niet verantwoordelijk is voor het voortbestaan van een jeugdhulpaanbieder, is de gemeente wel verantwoordelijk voor een toereikend aanbod van de vormen van jeugdhulp die de betreffende aanbieder levert. Het is daarom van belang dat de Jeugdregio in een dergelijk geval met andere betrokken jeugdregio's afstemt om ervoor te zorgen dat deze krimp op een gecontroleerde wijze plaatsvindt, zonder dat de continuïteit van zorg voor gezinnen in de eigen Jeugdregio's én in andere Jeugdregio's in het geding komt.

Daarnaast is bovenregionale afstemming essentieel in geval van dreigende discontinuïteit als gevolg van financiële problematiek bij een jeugdhulpaanbieder die op een bovenregionale schaal werkt. In dat geval is het essentieel dat de gemeenten met elkaar bovenregionaal afstemmen op welke wijze zij kunnen blijven voorzien in een toereikend aanbod van de door de betreffende aanbieder geleverde vormen van jeugdzorg in alle betrokken regio's. Het staat de gemeenten in de verschillende Jeugdregio's natuurlijk vrij om te kiezen voor een verderstreckende bovenregionale samenwerking, waarbij bijvoorbeeld gezamenlijke beleidsvorming, besluitvorming en/of inkoop aan de orde is.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat uit artikel 2:19, onderdeel c, onder 2° van de Jeugdwet reeds volgt dat bovenregionale afstemming voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering in alle gevallen noodzakelijk is. Voorts wordt opgemerkt dat voor een aantal vormen van jeugdhulp wordt afgezien van het verplichten tot bovenregionale afstemming omdat deze vormen van jeugdhulp thans landelijk worden ingekocht middels het LTA / de Landelijke Inkoop Jeugdhulp. In het onwaarschijnlijke geval dat gemeenten ervoor kiezen één of meer van deze vormen van jeugdhulp niet langer via het LTA / de Landelijke Inkoop Jeugdhulp in te kopen zal worden overwogen of het alsnog nodig is de desbetreffende vormen van jeugdhulp op te nemen in artikel 2.2.4.

Paragaaf 2.4 Regio-indeling

Randvoorwaarde voor een effectieve regionale samenwerking is dat de regio waarin wordt samengewerkt voldoende robuust is, dat wil zeggen: voldoende in staat om een aanzienlijk deel van de specialistische jeugdzorg als regio zelf te organiseren. Daartoe is nodig dat de regio stabiel is qua samenstelling en beschikt over voldoende bestuurlijke en organisatorische slagkracht om daadwerkelijk een cruciale rol te kunnen spelen in het bevorderen van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg. Met voorliggend besluit wordt de indeling van de jeugdregio's vastgelegd, waarmee de samenstelling van de regio's een meer duurzaam karakter krijgt.

Criteria

Zoals afgesproken in de Hervormingsagenda Jeugd zijn er criteria opgesteld op grond waarvan de mate van robuustheid van de oorspronkelijke 42 regio's worden bepaald. Dat wil zeggen: de mate waarin de regio in staat is om een aanzienlijk deel van de specialistische jeugdzorg als regio zelf te organiseren. Deze criteria zijn:

1. **Schaal:** de mate waarin voldoende vraag en aanbod is in de regio zodat de regio in staat is om een aanzienlijk deel van de specialistische jeugdzorg zelf te organiseren en jeugdigen in voldoende mate in de eigen regio terecht kunnen. Ook de mate waarin de regio kan beschikken over voldoende ambtelijke capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) om invulling te geven aan inkoop en contractmanagement speelt hier een rol.
2. **Inhoud:** de mate waarin sprake is van een gezamenlijke visie en strategie over de specialistische jeugdzorg, vastgesteld door de gemeenteraden in de regio en de mate waarin deze visie door betrokkenen als voldoende richtinggevend wordt gezien om te sturen op de specialistische jeugdzorg.
3. **Structuur:** de mate waarin sprake is van passende en geformaliseerde samenwerking in de regio, al dan niet op grond van de Wgr.
4. **Samenwerking:** de mate waarin heldere afspraken zijn tussen de gemeenten in de regio over taak-, verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling en financiering, de mate waarin dit leidt tot bestuurlijke eensgezindheid en slagvaardigheid, alsook de vraag of de

regio instrumenten heeft ingericht om regie te kunnen voeren op het zorglandschap en waar nodig afspraken heeft gemaakt over bovenregionale samenwerking.

5. Kwaliteit van inkoop: De mate waarin sprake is van een integrale en op gelijke wijze georganiseerde cyclus van beleidsvorming, inkoop en contractmanagement.

Deze criteria hebben het karakter van bevorderende en belemmerende factoren voor robuustheid: op hoe meer criteria een regio laag 'scoort', des te groter de kans dat deze regio nog niet voldoende robuust is. Bij de weging zijn de criteria daarom nadrukkelijk in onderlinge samenhang bezien.

Bij de beoordeling van de robuustheid van de huidige 42 regio's hebben naast de criteria uit het afwegingskader de volgende aanvullende overwegingen een rol gespeeld:

- *Alleen wijzigen van de regio-indeling bij directe toegevoegde waarde voor het bevorderen van een toereikend aanbod van zorg.*
Het ingrijpend wijzigen van een regio-indeling is een besluit dat grote bestuurlijke gevolgen heeft op (de jeugdhulp in) de regio (van contractering en huidige uitvoering tot aan de afspraken rondom de toegang). Alle regio's hebben in de basis de nodige afspraken gemaakt om jeugdhulp in de huidige (sub)regio te organiseren. Als gekozen wordt voor een wijziging van de indeling moet deze daarom echt direct bijdragen aan het verbeteren van een toereikend aanbod. Dit geldt ook voor regio's die uit één gemeente bestaan. Het is contraproductief om goed functionerende samenwerkingsverbanden te ontmantelen.
- *Samenhang met regionaal in te kopen vormen van jeugdhulp.*
De regio's zoals aangewezen met dit besluit dienen de inkoop van de in dit besluit aangewezen jeugdhulpvormen, alsmede de subsidiering van gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering te organiseren. In een aantal regio's kopen één of enkele gemeenten bepaalde vormen van met name ambulante jeugdhulp lokaal of sub-regionaal in. Zolang deze 'afsplitsingen' niet de inkoop van de in dit besluit aangewezen vormen van specialistische jeugdhulp betreffen, hoeft dit niet in de weg te staan aan de robuustheid van hun 'moederregio's'. Die betreft immers alleen het opdrachtgeverschap voor de in dit besluit aangewezen vormen van specialistische jeugdhulp.
- *Samenhang met regionale afspraken over andere vormen van jeugdhulp en de organisatie van het regionale jeugdstelsel.*
Andersom zou het voor de hand liggen, wanneer regio's alle aangewezen vormen van jeugdhulp bovenregionaal organiseren, om in dat geval hun bovenregionale samenwerkingsverband aan te wijzen als 'jeugdregio'. De regering ziet in de praktijk echter dat deze regio's naast hun bovenregionale inkoop ook op regionaal niveau afspraken maken over andere vormen van jeugdhulp. Hierbij kan gedacht worden aan lichtere vormen van ambulante ondersteuning die regionaal worden ingekocht of uniforme afspraken in de regio over toegang. Dergelijke regio's met elkaar laten fuseren tot een grotere regio zou deze regionale afspraken doorkruisen, en daarmee nieuwe afstemmingsvraagstukken creëren. Om die reden is er niet voor gekozen om het bovenregionale samenwerkingsverband aan te wijzen als 'jeugdregio'.

Resultaat van de toetsing op robuustheid

Een zelfscan van alle regio's, gesprekken met diverse regio's en toetsing aan de voormelde criteria en overwegingen, hebben geleid tot de conclusie dat de bestaande regio-indeling grotendeels kan worden gehandhaafd. Een beperkt aantal regio's is op basis van de bovenstaande overwegingen anders ingedeeld. De regio-indeling is opgenomen in bijlage 1 bij het Besluit Jeugdwet.

Toekomstige aanpassing van de regio-indeling en evaluatie

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken dat de robuustheid van het vastgestelde aantal regio's na twee jaar geëvalueerd wordt. De wijze waarop deze evaluatie zal plaatsvinden zal in samenspraak met de bij de Hervormingsagenda Jeugd betrokken partijen worden uitgewerkt. Daarbij zullen ook de afspraken worden betrokken met een aantal regio's zijn gemaakt over

verdere versterking van hun robuustheid. Daarnaast kunnen op lagere termijn ook andere ontwikkelingen zowel landelijk als in de betreffende regio's, leiden tot de wens om te komen tot een wijziging van de regio-indeling. Eventuele wijzigingen zullen steeds eerst na overleg met de betreffende regio('s) worden doorgevoerd middels wijziging van dit besluit.

Hoofdstuk 3. Nadere eisen met betrekking tot de bestuursstructuur van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen

Paragraaf 3.1 onafhankelijke interne toezichthouder

Ingevolge artikel 4.4.1 van de Jeugdwet geldt de eis van een onafhankelijke interne toezichthouder voor gecertificeerde instellingen en voor jeugdhulpaanbieders die met meer dan tien jeugdhulpverleners jeugdhulp verlenen of doen verlenen.

Het is van belang dat de interne toezichthouder zijn taak op kritische en onafhankelijke wijze kan uitvoeren. De dagelijkse of algemene leiding van jeugdhulpaanbieder c.q. de gecertificeerde instelling moet de interne toezichthouder hierin zo goed mogelijk faciliteren. Dit betekent bijvoorbeeld dat de dagelijkse of algemene leiding ervoor zorgdraagt dat de interne toezichthouder effectief toezicht kan houden op het niveau waar de dagelijkse of algemene leiding belangrijke beleidsbeslissingen over de jeugdhulpaanbieder c.q. de gecertificeerde instelling neemt. Dit geldt ook als een jeugdhulpaanbieder deel uitmaakt van een groep (als bedoeld in artikel 2:24b van het Burgerlijk Wetboek (BW)) en/of indien er sprake is van een holdingstructuur; de interne toezichthouder dient toezicht te kunnen houden op ontwikkelingen binnen de groep/ de holding die de jeugdhulpaanbieder raken of een risico kunnen vormen voor de jeugdhulpaanbieder.

Met voorliggend besluit wordt voorzien in nadere regels ter versterking en borging van de positie van het onafhankelijke interne toezicht. Daarbij is zoveel mogelijk aangesloten bij de vergelijkbare regels die op grond van de Wet toetreding zorgaanbieders (hierna: Wtza) en het Uitvoeringsbesluit Wtza gelden voor de bestuursstructuur van zorgaanbieders.

Zo is geregeld dat de interne toezichthouder bestaat uit minimaal drie natuurlijke personen die voor ten hoogste vier jaar kunnen worden aangesteld (met eenmaal de mogelijkheid tot verlenging). Ook is voorzien in nadere regels over de onafhankelijke taakuitoefening door de interne toezichthouder. Daarnaast is opgenomen dat de interne toezichthouder zich bij de vervulling van zijn taak richt op het belang van de jeugdhulpaanbieder c.q. de gecertificeerde instelling, het te behartigen maatschappelijke belang en het belang van de betrokken belanghebbenden (zoals stakeholders, werknemers, en jeugdigen en hun ouders) daarin. Daarbij waakt de interne toezichthouder over de naleving van de voor de jeugdhulpaanbieder c.q. de gecertificeerde instelling geldende wet- en regelgeving met betrekking tot onder meer de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de door de jeugdhulpaanbieder c.q. de gecertificeerde instelling geleverde jeugdzorg. Tevens is geregeld dat de interne toezichthouder een profielschets opstelt voor de leden van de interne toezichthouder en is de informatieverplichting van de dagelijkse of algemene leiding aan de interne toezichthouder expliciet vastgelegd.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het artikelsgewijze deel van deze toelichting.

Paragraaf 3.2 Uitzonderingen intern toezichthouder, transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording

Categorieën van jeugdhulpaanbieders die zijn uitgezonderd voor de verplichting tot het aanstellen van een intern toezichthouder

Op grond van artikel 4.4.1, zesde lid, Jeugdwet kunnen bij besluit categorieën van jeugdhulpaanbieders worden aangewezen waarop de eisen omtrent de bestuursstructuur niet van toepassing zijn. Omwille van de kwetsbaarheid van de doelgroep (jeugdigen) wordt terughoudend opgetreden met het aanwijzen van uitzonderingscategorieën. Categorieën jeugdhulpaanbieders kunnen worden uitgezonderd omdat bijvoorbeeld het toezicht op het beleid van de dagelijkse of algemene leiding

van deze instellingen al op andere wijze is geborgd, of omdat de eis disproportioneel en minder noodzakelijk wordt geacht.

In het licht van het bovenstaande zijn in artikel 4.0.a1 gemeenten die zelf jeugdhulp verlenen of doen verlenen uitgezonderd van de verplichting tot het aanstellen van een intern toezichthouder. Voorbeelden zijn wijkteams of Centra voor Jeugd en Gezin. Gemeenten hebben immers hun eigen (democratische) controlemechanismen, waardoor het interne toezicht op de verleende jeugdhulp voldoende gewaarborgd is.

Voorts geldt de uitzondering tot het aanstellen van een intern toezichthouder voor aanbieders van uitsluitend vervoer van en naar een locatie waar jeugdhulp wordt verleend. Deze aanbieders kwalificeren weliswaar als jeugdhulpaanbieder in de zin van de Jeugdwet¹² maar hebben geen directe zorgrelatie met de jeugdige en vervullen slechts een ondersteunende rol ten behoeve van het zorgverleningsproces. De maatschappelijke belangen van bestuur en toezicht zijn niet zodanig aanwezig in het functioneren van deze aanbieders, dat de verplichting van een interne toezichthouder ook op hen van toepassing zou moeten zijn. Voor deze categorie aanbieders wordt de eis van artikel 4.4.1 van de Jeugdwet dan ook disproportioneel en minder noodzakelijk geacht.¹³

Categorieën van jeugdhulpaanbieders die zijn uitgezonderd voor de regels betreffende een transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording

Op grond van artikel 4.5.1 van de Jeugdwet moeten jeugdhulpaanbieders c.q. gecertificeerde instellingen voldoen aan de aldaar opgenomen regels over een transparante financiële bedrijfsvoering. Solistisch werkende jeugdhulpverleners zijn in artikel 4.5.1, eerste lid, van de Jeugdwet uitgezonderd van de aldaar opgenomen verplichting. Daarnaast zijn in artikel 4.5.2 van de Jeugdwet (aangescherpte) regels opgenomen over het opstellen en openbaar maken van een jaarverantwoording. Ook in het eerste lid van artikel 4.5.2 van de Jeugdwet zijn solistisch werkende jeugdhulpverleners uitgezonderd. Daarnaast is in artikel 4.5.1, zesde lid, respectievelijk artikel 4.5.2, zesde lid, van de Jeugdwet opgenomen dat bij besluit andere categorieën van jeugdhulpaanbieders kunnen worden aangewezen waarop artikel 4.5.1 van de Jeugdwet of artikel 4.5.2 van de Jeugdwet, of onderdelen daarvan niet van toepassing zijn. Artikel 8.2.1 en artikel 8.2.2 van dit besluit voorzien hierin.

Bij het aanwijzen van (aanvullende) uitzonderingscategorieën wordt aangesloten bij de uitzonderingen die gelden voor de verplichting tot het aanstellen van een interne toezichthouder. Slechts categorieën van jeugdhulpaanbieders waarbij al op andere wijze is voorzien in waarborgen omtrent een transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording dan wel voor wie deze eisen disproportioneel en minder noodzakelijk worden geacht worden uitgesloten van de verplichtingen omtrent een transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording. Dat zijn gemeenten die zelf jeugdhulp verlenen of doen verlenen en aanbieders van vervoer van en naar een locatie waar jeugdhulp wordt verleend.

Hoofdstuk 4. Verhouding tot nationale wetgeving

De bestuursstructuur van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

Zoals reeds toegelicht in paragraaf 3.1 is voor de nadere eisen over de interne toezichthouder zoveel mogelijk aangesloten bij de regels over de verplichte interne toezichthouder voor zorgaanbieders in het Uitvoeringsbesluit Wtza. Boek 2 van het BW is van toepassing op gecertificeerde instellingen¹⁴ en jeugdhulpaanbieders die een privaatrechtelijk rechtspersoon zijn. De bepalingen uit Boek 2 van het BW stellen onder meer regels over de interne bestuursstructuur

¹² Artikel 2.3, tweede lid van de Jeugdwet.

¹³ Zie ook Kamerstukken II 2023/24, 36546, nr. 3, paragraaf 4.3.4: "Uitzonderingen", van de memorie van toelichting Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) ziet toe op het bewaken van de kwaliteit en veiligheid van de zorg voor jeugdigen. De NZa zal zich richten op de algemene en specifieke ontwikkelingen in het jeugdhulpstelsel ten behoeve van de beschikbaarheid van de jeugdzorg.

¹⁴ Uit artikel 1.1 van de Jeugdwet volgt dat een gecertificeerde instelling een rechtspersoon is.

binnen een onderneming, de wijze van besluitvorming en de manier van financiële verantwoording. Boek 2 van het BW bevat een aantal sectoroverstijgende regels waaraan elke rechtspersoon moet kunnen voldoen. In aanvulling op de regels in Boek 2 van het BW kunnen nadere eisen worden gesteld aan rechtspersonen die hun werk verrichten in een specifieke sector, in dit geval jeugdhulpaanbieders. De nadere regels over de interne toezichthouder zijn dergelijke nadere eis.

De voorgestelde wijzigingen passen binnen de eisen die paragraaf 4.4 "Bestuursstructuur" van de Jeugdwet alsmede de eisen van Boek 2 van het BW stellen aan het bestuur en de raad van toezicht. De wijzigingen vallen tevens binnen de richtlijnen van de Governancecode Zorg 2022¹⁵. De Governancecode Zorg 2022 is echter een privaatrechtelijke vorm van zelfbinding en vormt geen publiekrechtelijke grondslag voor toezicht of handhaving door de externe toezichthouder. Daarom expliciteert onderhavig besluit welke publiekrechtelijke verplichtingen een jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling heeft ten aanzien van het instellen van een interne toezichthouder. Inhoudelijk sluit dit besluit zoveel mogelijk aan bij de bepalingen van de Governancecode Zorg 2022. In de praktijk zullen veel instellingen als gevolg van het naleven van de Governancecode dus al een interne toezichthouder hebben, die ook aan de regels van dit besluit voldoet. De Governancecode Zorg 2022 en onderhavig besluit zijn in die zin complementair aan elkaar.

Hoofdstuk 5. Financiële gevolgen en regeldruk

Verbeteren regionale samenwerking

De financiële gevolgen van dit besluit bestaan uit de hieronder omschreven kosten en baten. De kosten - bestaande uit de incidentele bestuurlijke lasten en regeldruk - worden in de alinea hieronder toegelicht. De baten komen voort uit een verlaging van de administratieve lasten voor aanbieders van jeugdzorg en gemeenten. Daarnaast zijn de baten dat passende jeugdhulp vaker tijdig beschikbaar zal zijn voor jeugdigen met complexe problematiek. Dit betekent in een aantal gevallen dat er minder lang lichte jeugdhulp zal worden ingezet, in afwachting van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg. De algehele verwachting is dat de kosten tot en met 2027 hoger zijn dan de baten van het besluit. Vanaf 2028 wordt een structurele besparing van € 6 miljoen per jaar verwacht. In de Hervormingsagenda Jeugd zijn afspraken gemaakt over beschikbare middelen ter ondersteuning van de uitvoering van de maatregelen op het terrein van regionale samenwerking (en standaardisatie uitvoering). Voor de volledigheid is dit in onderstaande tabel (die ook in paragraaf 7.1 van de memorie van toelichting staat) opgenomen.

Financiële effecten in miljoenen euro's	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bruto besparing regionalisering		-2	-3	-5	-6	-6
Investeringen regionalisering en standaardisatie uitvoering	+12	+12	+13	+16	+10	
	Centraal*	Centraal*	Centraal*	Centraal*	Centraal*	
	Decentraal +12	Decentraal +10	Decentraal +11	Decentraal +14	Decentraal +8	
Netto effect	+12	+10	+10	+11	+4	-6

* Deze reeks betreft de middelen Regionalisering II - Aanpak wachttijden en Standaardisatie uitvoering (B6) gecorrigeerd voor de middelen die specifiek beschikbaar zijn voor de aanpak wachttijden. Het betreft respectievelijk 1, 3 en 3 mln over de jaren 2023-2025.

De incidentele bestuurlijke lasten en regeldruk van dit besluit zijn als volgt:

- *Regiovisie*: de onderwerpen waarop een regiovisie in ieder geval in moet gaan komen voor een deel overeen met de onderwerpen die in de Norm voor Opdrachtgeverschap staan. Gemeenten die al in lijn de Norm voor Opdrachtgeverschap werken, zullen daarom geen tot weinig investeringen moeten doen. De gemeenten die geen regiovisie hebben, of in hun

¹⁵ In de Hervormingsagenda Jeugd is in paragraaf 2.7.9 afgesproken dat aanbieders zich verplicht conformeren aan de Governancecode Zorg.

regiovisie nog niet alle voorgeschreven elementen hebben opgenomen, zullen enige investeringen moeten doen. Voor deze gemeenten kan het besluit leiden tot incidentiele toename van bestuurlijke lasten en regeldruk.

- *Regionaal te organiseren vormen van jeugdhulp*: er is diversiteit in de mate waarin regio's de desbetreffende vormen van jeugdhulp op dit moment (minimaal) op regionaal niveau inkopen. De incidentele bestuurlijke lasten en regeldruk zullen lager zijn naarmate de regio's de desbetreffende vormen van jeugdhulp op dit moment al op (minimaal) regionaal niveau inkopen.
- *Bovenregionale afstemming*: veel regio's stemmen momenteel al bovenregionaal met elkaar af, met name over de zorgvormen die in dit besluit zijn opgenomen. Bij deze regio's zullen de incidentele bestuurlijke lasten en regeldruk nihil tot zeer beperkt zijn. Regio's die momenteel niet met elkaar bovenregionaal afstemmen, zullen enige investeringen moeten doen. Dit kan leiden tot een incidentele toename van bestuurlijke lasten en regeldruk.
- *Regio-indeling*: de bestaande regio-indeling wordt grotendeels gehandhaafd. Met een aantal van deze regio's zijn afspraken gemaakt over de verdere versterking van de robuustheid. De incidentele bestuurlijke lasten en regeldruk zal voor deze regio's niet tot beperkt zijn. Een beperkt aantal regio's wordt met dit besluit anders ingedeeld. Voor deze regio's zal er sprake zijn van een incidentele toename van de bestuurlijke lasten en regeldruk.

Kortom, de verwachting is dat gemeenten aanvankelijk enige incidentele kosten zullen maken in verband met het versterken van de regionale samenwerking conform de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd. De mate waarin dit zal gebeuren zal verschillen per gemeente. Daarom is bij de afspraken over maatregelen/middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd rekening gehouden met benodigde investeringen voor regionale samenwerking tot en met 2027.

De structurele bestuurlijke lasten en regeldruk zijn voor dit besluit als volgt:

Indien gemeenten en aanbieders van jeugdzorg een nieuw contract aangaan, leidt dit altijd tot enige werkzaamheden. Door het besluit wordt de regio-indeling vastgelegd, waardoor de samenstelling van de regio's een meer duurzaam karakter zal krijgen. Voorafgaand hieraan is getoetst of de regio voldoende in staat is om een aanzienlijk deel van de specialistische jeugdzorg organiseren. Met dit besluit wordt bevorderd dat gemeenten kunnen voorzien in een toereikend aanbod van specialistische jeugdzorg. Het is de verwachting dat dit op termijn resulteert in een verlaging van de bestuurlijke lasten voor gemeenten respectievelijk regeldruk voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Voor gemeenten wordt bijvoorbeeld verwacht dat er minder contractmanagement nodig zal zijn. Voor aanbieders van jeugdzorg is de verwachting dat de administratieve lasten zullen afnemen, doordat gemeenten die gezamenlijk inkopen binnen een regio dezelfde contractuele eisen zullen hebben, en deze samenwerkende gemeenten gezamenlijk hun contractmanagement kunnen organiseren. De op termijn te verwachten besparingen, zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn hiermee in lijn.

Bepalingen t.a.v. de intern toezichthouder van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen

Dit besluit regelt voornamelijk de aanvullende eisen ter versterking van de positie van de interne toezichthouder van een jeugdhulpaanbieder c.q. een gecertificeerde instelling. In de memorie van toelichting op de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg¹⁶, is de regeldruk van de verplichting tot het hebben van een intern toezichthouder voor de voornoemde organisaties in kaart gebracht. In de regeldrukberekening is Sira reeds uitgegaan van de eisen die in het onderhavige besluit verplicht worden gesteld, waardoor er met dit besluit geen nieuwe lasten zullen zijn, anders dan in paragraaf 7.2 van de memorie van toelichting vermeld. Voor wat betreft de verplichting tot het hebben van een interne toezichthouder is de inschatting dat de extra regeldruk voor grote jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen beperkt zal zijn.

MKB-toets

¹⁶ Kamerstukken II 2023/24, 36546, nr. 3, paragraaf 7.2.

Twaalf vertegenwoordigers van gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders uit verschillende sectoren hebben in mei en juni 2024 in een MKB-panelgesprek gereflecteerd op de werkbaarheid, uitvoerbaarheid en regeldrukeffecten van de op hen betrekking hebbende wijzigingen van het Besluit Jeugdwet en de regeling Jeugdwet. In deze paragraaf wordt ingegaan op de opmerkingen die gemaakt zijn over de nadere regelgeving t.a.v. de interne toezichthouder. De opmerkingen over de in de Regeling Jeugdwet voorgestelde bepalingen worden opgenomen in de toelichting bij de wijziging van die regeling.

Het panel vindt het een goede ontwikkeling dat er wordt gewerkt aan meer transparantie. In algemene zin wordt de nut en de noodzaak van een interne toezichthouder gezien. Er dient in de uitwerking wel goed gekeken te worden naar de proportionaliteit van extra verplichtingen, aldus het panel. Met name de aanbieders met 11-50 jeugdhulpverleners die nu nog niet over een intern toezichthouder beschikken zullen te maken krijgen met hogere lasten, zo werd aangegeven.

In het Besluit Jeugdwet wordt vastgelegd dat een intern toezichthouder straks uit ten minste drie personen moet bestaan. Vanuit het panel is aangegeven dat drie toezichthouders op een onderneming met (minimaal) elf jeugdhulpverleners als disproportioneel wordt gezien. Ook omdat de hulpverleners vaak parttime werken. Ook zijn er bij het panel zorgen over de beschikbaarheid van interne toezichthouders. Andere panelleden geven aan dat een minimumaantal van drie natuurlijke personen een goed uitgangspunt is, omdat het belangrijk is dat er verschillende perspectieven zijn. Daarnaast zijn er meerdere profielen nodig voor een volwaardig toezicht: zorginhoudelijk, financieel, personeel, juridisch. Omdat het belangrijk is om verschillende perspectieven te betrekken in het intern toezicht en ook in de Wlz- en Zvw zorg het minimumaantal van drie natuurlijke personen blijft gelden, is de minimumgrens van drie natuurlijke personen in het besluit gehandhaafd. Vanuit VWS is er subsidie beschikbaar om potentiële toezichthouders op te leiden. Daarnaast geeft de Nederlandse Vereniging voor Toezichthouders in de Zorg (NVTZ) opleidingen en adviezen aan (potentiële) toezichthouders. De NVTZ heeft meer dan circa 5500 leden.

Vanuit het panel is behoefte aan een duidelijke definitie van wanneer er wel of geen sprake is van belangenverstremming om aan de onafhankelijkheidseisen te kunnen voldoen. Het verzoek is om de regelgeving zo duidelijk mogelijk op te stellen. Aan dit verzoek is gehoor gegeven.

Het panel deelt voorts dat er geen goede richtlijnen zijn voor een geschikte vergoeding voor intern toezichthouders bij kleine ondernemingen. Bestaande richtlijnen zijn vooral geschikt voor grote zorginstellingen, aldus het panel. Het verzoek is of er voorzien kan worden in een goede informatievoorziening over bezoldiging van intern toezichthouders bij kleine aanbieders. Laatstgenoemd verzoek is onderdeel van een zorgvuldige implementatie van de regelgeving.

Er zijn geen vragen gesteld of opmerkingen gemaakt over de voorgestelde uitzonderingscategorieën t.a.v. intern toezichthouder. De voorgestelde uitzonderingscategorieën zijn derhalve gehandhaafd.

Hoofdstuk 6. Resultaten adviezen, uitvoeringstoetsen, internetconsultatie en voorhangprocedure

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Onderdeel A

In de begripsomschrijving is voorzien in een definitie van multidisciplinaire jeugdhulp. Hiervan is sprake als de jeugdhulp door jeugdhulpverleners van verschillende disciplines gezamenlijk en in onderlinge samenhang wordt verleend of wanneer jeugdhulpverleners en zorgverleners

gezamenlijk en in onderlinge samenhang jeugdhulp en zorg verlenen. De betrokken jeugdhulpverleners en zorgverleners werken vanuit een gezamenlijk doel aan samenhangende problematiek en hebben deskundigheden en vaardigheden die elkaar aanvullen en die zij in onderling overleg inzetten. Multidisciplinaire jeugdhulp gaat uitdrukkelijk verder dan het vragen van advies aan een jeugdhulpverlener met een andere discipline of een zorgverlener.

Onderdeel C

De regiovisie is onderdeel van het gemeentelijke beleidsplan dat de gemeenteraad periodiek vaststelt als richtinggevend plan voor de beslissingen betreffende jeugdhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering (artikel 2.2 van de Jeugdwet).

Ingevolge artikel 1.1 van de Jeugdwet betreft de regiovisie de gemeentelijke visie op de wijze waarop de gemeente – met inachtneming van de op grond van paragraaf 2.2 van de Jeugdwet geldende verplichtingen – met andere gemeenten samenwerkt om te bevorderen dat er:

1. een toereikend aanbod is van de (minimaal) regionaal in te kopen vormen van jeugdhulp,
2. om aan de taken, bedoeld in de artikelen 2.3 en 2.4, tweede, lid, onderdeel b, van de Jeugdwet te kunnen voldoen en
3. er een toereikend aanbod is van gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

In artikel 2.3 is opgenomen welke onderwerpen in ieder geval in de regiovisie moeten worden opgenomen.

Onderdeel D

Artikel 2.2.3

In artikel 2.2.3 zijn de vormen van jeugdhulp opgenomen die (minimaal) regionaal moeten worden ingekocht. Het betreft:

- a. Jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie als bedoeld in artikel 1.1 van de wet gedurende ten minste een etmaal met zich brengt

Deze jeugdhulpvorm omvat alle vormen van jeugdhulp met verblijf aan jeugdigen en/of hun ouders. In lijn met de formulering van artikel 4.1.1 van de Jeugdwet is sprake van jeugdhulp met verblijf bij een verblijf van ten minste 24 uur in een accommodatie van een jeugdhulpaanbieder. Vanzelfsprekend gaat het om zowel het verblijf als de jeugdhulp die tijdens dat verblijf wordt verleend. Het betreft onder meer vormen van verblijf waarbij gezinsgerichte jeugdhulp wordt geboden, zoals gezinshuizen, logeren, klinieken voor gezinsopname, logeervoorzieningen en/of zorgboerderijen. Ook kan het gaan om deeltijd wonen, begeleid wonen, kamertraining/woonbegeleiding, residentiële jeugdhulp binnen een kleinschalige (woon)voorziening, residentiële jeugdhulp, residentiële jeugdhulp binnen een drie milieus voorziening, jeugdhulp met verblijf J-SGLVB, klinieken voor kinder- en jeugdpsychiatrie, jeugdzorgPlus, verblijf in een kliniek voor forensische jeugdhulp (niet zijnde jeugddetentie), complexe verslavingsproblematiek met verblijf, crisis opvang met verblijf en gezinspsychiatrie. In een aantal gevallen zal deze jeugdhulpvorm overlappen met een van de andere jeugdhulpvormen in artikel 2.2.3. Zo valt de opname in een kliniek voor complexe eetproblematiek zowel onder deze jeugdhulpvorm als onder de jeugdhulpvorm 'jeugdhulp bestaande uit hoogspecialistische geestelijke gezondheidszorg'. In de praktijk wordt een deel van de jeugdhulp met verblijf thans landelijk ingekocht middels in het LTA / de Landelijke Inkoop Jeugdhulp. Dat is bijvoorbeeld het geval bij opname in een kliniek voor forensische jeugdhulp.

- b. Pleegzorg

Ingevolge artikel 1.1 van de Jeugdwet is pleegzorg een vorm van jeugdhulp waarbij een pleegouder een jeugdige als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt. Onder deze jeugdhulpvorm valt onder andere langdurige pleegzorg, deeltijd pleegzorg en crisispleegzorg.

c. Multidisciplinaire specialistische jeugdhulp in verband met meervoudige of complexe problemen

Deze jeugdhulpvorm ziet op specialistische jeugdhulp die door jeugdhulpverleners van verschillende disciplines gezamenlijk en in onderlinge samenhang worden verleend aan jeugdigen of gezinnen met meervoudige en/of complexe problematiek. Het gaat bijvoorbeeld om een combinatie van ernstige gedragsproblemen, zorgmijndend gedrag, geestelijke gezondheidsproblematiek en/of een (licht) verstandelijke beperking. Bij deze doelgroep is het cruciaal dat de gehele meervoudige problematiek in beeld is. Bijvoorbeeld een jeugdige met een verstandelijke beperking in combinatie met ernstige hechtingsproblemen en zelfverwondend gedrag waarvoor jeugdhulpverleners van diverse disciplines nodig zijn. Een ander voorbeeld is multidisciplinaire specialistische jeugdhulp aan een jeugdige met complexe problematiek, zoals een jeugdige met autisme die naast gespecialiseerde ggz ook specialistische begeleiding nodig heeft. Deze begeleiding kan opvolgend zijn na de specialistische ggz, maar ook gelijktijdig worden uitgevoerd om de behandeling te versterken. Een ander voorbeeld is een jeugdige met een verstandelijke beperking die weinig zelf redzaam is en naast een intensieve zorgvraag ook specialistische begeleiding en persoonlijke verzorging nodig heeft. Het kan ook gaan om multidisciplinaire specialistische jeugdhulp aan gezinnen met meervoudige of complexe problemen. Het gaat bijvoorbeeld om gezinnen met een beperkte sociale zelfredzaamheid die problemen hebben op meerdere (leef)gebieden en die dermate ernstig zijn dat een jeugdige in het gezin ernstige ontwikkelings- of gedragsproblemen heeft en/of er een risico is dat de jeugdige uit huis geplaatst moet worden. Een behandeling in het kader van deze jeugdhulpvorm kan dan zijn gericht op het versterken van de probleemoplossende vaardigheden van het gezin, de opvoedvaardigheden van de opvoeders en het sociale netwerk, zoals bijvoorbeeld door multisysteem therapie of intensieve ambulante gezinsbehandeling.

d. Vormen van jeugdhulp in strafrechtelijk kader

Het gaat om jeugdhulp die:

- expliciet als voorwaarde is opgenomen in een strafrechtelijke beslissing binnen het jeugdstrafrecht of wordt verleend in het kader van de jeugdreclassering,
- zich specifiek richt op het verminderen van de risicofactoren bij jeugdigen die leiden tot grensoverschrijdend gedrag of delict gedrag, én
- wordt verleend door een forensische jeugdhulpaanbieder.

Uitgangspunt van deze jeugdhulpvorm is het risicogericht behandelen en het voorkomen van recidive. Voorbeelden zijn: woonbegeleiding, verplichte ambulante behandeling en gedragsinterventies en kliniek voor forensische- en orthopsychiatrie. Een deel van deze zorgvorm valt overigens ook al onder de jeugdhulpvorm 'jeugdhulp met verblijf'.

In de praktijk wordt een deel van de jeugdhulp in strafrechtelijk kader thans landelijk ingekocht middels in het LTA/ de Landelijke Inkoop Jeugdhulp.

e. Jeugdhulp in verband met een zintuiglijke beperking

Dit betreft alle jeugdhulp die samenhangt met een zintuiglijke beperking. Het gaat om de jeugdhulp aan jeugdigen met een auditieve, visuele of auditieve- en visuele beperking. Een voorbeeld hiervan is een jeugdige met angsten vanwege de visuele beperking of een jeugdige met opstandig gedrag vanwege de auditieve beperking. Ten overvloede wordt opgemerkt dat niet alle jeugdhulp aan jeugdigen met een zintuiglijke beperking (minimaal) regionaal hoeft te worden ingekocht. Het gaat alleen om jeugdhulp die noodzakelijk is *vanwege* de zintuiglijke beperking. Jeugdhulp aan een jeugdige met een zintuiglijke beperking die angsten heeft vanwege bijvoorbeeld een trauma valt hier niet onder deze jeugdhulpvorm. In de praktijk wordt jeugdhulp in verband met een zintuiglijke beperking thans landelijk ingekocht middels het LTA/ de Landelijk Inkoop Jeugdhulp.

f. Jeugdhulp bestaande uit crisishulp die gezien de ernst van de problematiek 7 dagen in de week 24 uur beschikbaar is

Bij het opvoeden en opgroeien van jeugdigen doen zich soms crisissituaties voor. Zo kan er in een gezin de situatie ontstaan die voor jongeren heel bedreigend, onhoudbaar, gevaarlijk of onveilig is, of uit de hand dreigt te lopen. Bij deze jeugdhulpvorm dient het te gaan om een crisissituatie waarin de crisisdienst acuut en 24 uur per dag beschikbaar is. Een voorbeeld van deze jeugdhulpvorm is de psychiatrische crisisinterventie.

g. Multidisciplinaire jeugdhulp bestaande uit dagbehandeling in groepsverband aan jeugdigen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking, ernstige psychische problemen, opvoedproblematiek of ernstige gedragsproblematiek dan wel een vermoeden daarvan. Deze jeugdhulpvorm houdt in dat in dagdelen multidisciplinaire behandeling in groepsverband wordt aangeboden aan jeugdigen met een (lichte) verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking, ernstige psychische problemen, opvoedproblematiek en/of ernstige gedragsproblematiek dan wel een vermoeden daarvan. Veelal wordt deze jeugdhulp verleend door een kinderdienstencentrum, een orthopedagogisch (dag)centrum of een medisch kinderdagverblijf. De jeugdhulp kan gecombineerd worden met het geven van advies of behandeling van een (van de) ouder(s). Het gaat doorgaans om groepsgerichte dagprogramma's waarvan individuele behandeling onderdeel kan uitmaken. Het gaat uitdrukkelijk om dagbehandeling en niet om louter dagbesteding maar begeleiding kan - evenals persoonlijke verzorging - wel deel uitmaken van de dagbehandeling.

h. Jeugdhulp bestaande uit hoogspecialistische geestelijke gezondheidszorg
Deze jeugdhulpvorm ziet op jeugdhulp bestaande uit ggz aan jeugdigen die onvoldoende baat hebben gehad of naar verwachting zullen hebben bij een reguliere behandeling in de gespecialiseerde ggz en waarbij sprake is van één of meer ernstige, complexe of zeldzame aandoeningen dan wel van een voorspelbaar ernstig beloop van klachten. Deze problematiek vereist complexe en veelal innovatieve kennis en vaardigheden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om hoogspecialistische ggz in verband met eetstoornissen (inclusief ARFID), autisme, forensische- en orthopsychiatrie, persoonlijkheidsstoornissen, trauma en gezin, trauma en hechtingsproblematiek, dwang, angst, tics, psychotrauma, neuropsychiatrie, chromosomale gebonden genetische syndromen, foetaal alcohol syndroom, genderdysforie en complexe verslavingszorg. Deze jeugdhulp wordt vaak verleend door academische ziekenhuizen en top ggz. Een deel van deze jeugdhulp wordt thans landelijk ingekocht middels het LTA/ de Landelijke Inkoop Jeugdhulp.

i. Jeugdhulp bestaande uit gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg
Deze jeugdhulpvorm ziet op jeugdhulp bestaande uit ggz aan jeugdigen in verband met matige tot ernstigere problematiek, waarbij onvoldoende resultaat wordt verwacht of is gebleken van behandeling in de generalistische basis jeugd ggz.¹⁷ Daarnaast moet er sprake zijn van een psychische stoornis of een vermoeden daarvan. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van psychische problematiek met (vermoeden van een) DSM-classificatie bestaande uit ernstige lijdensdruk of disfunctioneren. Bovendien moet de jeugdige als gevolg van de betreffende problematiek aanzienlijke beperkingen in het dagelijks functioneren ervaren. Zo kan er bijvoorbeeld bij een jeugdige met complexe verslavingsproblematiek sprake zijn van incontinentie onder invloed, of eet- en slaapproblemen. Ten slotte moet er sprake zijn van een hoog risico, hoge complexiteit, ernstige opvoedingsproblematiek of crimineel gedrag dan wel een vermoeden daarvan. Er is bijvoorbeeld sprake van een hoog risico bij duidelijke aanwijzingen voor gevaar of suicidaliteit. Voorbeelden van hoge complexiteit zijn ingewikkelde (somatische) comorbiditeit, psychosociale problemen in het gezin, geringe draagkracht in het netwerk en langdurige schooluitval.

Bij de gespecialiseerde ggz is er sprake van complexe problematiek, waarbij het vaak niet direct duidelijk is welke interventie nodig is. Over het algemeen spelen er hierbij meerdere psychische en

¹⁷ <https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/landelijke-samenwerkingsafspraken-jeugd-ggz/samenwerkingsafspraken/verwijsafspraken>.

soms ook somatische problemen waarbij de interactie tussen die problemen of de ontwrichtende impact van die problemen op andere levensgebieden op de voorgrond staat. In veel gevallen is er sprake van ontwikkelingsstagnatie en zijn er problemen op een groot aantal levensgebieden. Doordat er sprake is van meerdere psychische problemen is de impact op de verschillende levensgebieden van de jeugdigen groot. Het gaat vaak om multidisciplinaire interventies van langere duur, vaak met betrokkenheid van een regiebehandelaar, die met elkaar interacteren en voortdurend een adaptief leervermogen vergen. Bij deze jeugdhulpvorm gaat het bijvoorbeeld om gespecialiseerde ggz in verband met complexe eetproblematiek of om complexe verslavingszorg. Vaak is bij gespecialiseerde ggz (ook) verblijf of intensievere zorg (tijdelijk) noodzakelijk. Ook wordt vaak intensieve, outreachende hulp geboden aan zowel de jeugdige als het gezin. Voor het maken van de verbinding met verblijf kan het nodig zijn dat aanbieders van gespecialiseerde ggz de daarvoor benodigde (complexe) infrastructuur in de eigen organisatie hebben. Dit betreft capaciteit voor zowel benodigd verblijf als voor de benodigde specialismen. Hierdoor kan de jeugdhulp aan jeugdigen en gezinnen goed op elkaar aansluiten.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat de generalistische basis ggz¹⁸ uitdrukkelijk tot het lokaal in te kopen aanbod behoort en dus geen deel uitmaakt van de jeugdhulpvormen in artikel 2.2.3.

j. Specialistische jeugdhulp in verband met seksueel misbruik, geweld in afhankelijkheidsrelaties of eengerelateerd geweld

Deze jeugdhulpvorm houdt in dat specialistische jeugdhulp wordt geboden in verband met seksueel misbruik, geweld in afhankelijkheidsrelaties of eengerelateerd geweld. Deze dreiging kan zowel individueel als vanuit een collectief plaatsvinden. Bij de jeugdhulp die wordt geboden staat de behandeling van de complexe gevolgen in combinatie met een hoge mate van veiligheid en bescherming en een intensieve aandacht voor de toekomst centraal. Voorbeelden van deze jeugdhulpvorm zijn hulpverlening in verband met (gevolgen van) schadelijke traditionele praktijken, eengerelateerd geweld, dreiging van wraak (moord) in verband met ernstige problemen rondom eer of schadelijke traditionele praktijken, loverboyproblematiek, mensenhandel en seksuele uitbuiting waarbij het geweld en de dreiging van criminele groeperingen c.q. de georganiseerde misdaad komt. In de praktijk wordt deze jeugdhulpvorm thans landelijk ingekocht middels in het LTA/de Landelijke Inkoop Jeugdhulp.

k. Jeugdhulp in verband met ernstige problemen op het gebied van onzindelijkheid

Deze jeugdhulpvorm houdt in dat er sprake is van langdurige onzindelijkheid die grote impact heeft op het leven van een kind en het gezin. In de praktijk wordt deze jeugdhulp thans landelijk ingekocht middels in het LTA/de Landelijke Inkoop Jeugdhulp.

Artikel 2.2.4

Er is bovenregionale afstemming nodig voor gesloten jeugdhulp met verblijf, drie milieuvoorzieningen met verblijf, complexe verslavingsproblematiek en crisishulp.

Gesloten jeugdhulp met verblijf wordt geboden aan jeugdigen die zonder behandeling een risico vormen voor zichzelf of hun omgeving. De jeugdhulp heeft als doel een dusdanige gedragsverandering te realiseren dat de jeugdige weer kan participeren in de maatschappij.

¹⁸ Jeugdhulp bestaande uit generalistische basis geestelijke gezondheidszorg:

1. jeugdhulp in verband met milde tot matige problematiek waarbij:

a. onvoldoende resultaat wordt verwacht of is gebleken van behandeling in de jeugdgezondheidszorg, huisartsenzorg of wijkteam;

b. sprake is van een DSM-benoemde stoornis of een vermoeden daarvan;

c. sprake is van een licht tot matige beperking in het dagelijks functioneren, lichte tot matig ernstige problematiek, vermoeden van een leerstoornis of twijfel over verstandelijke vermogens en;

d. de jeugdige over een goed functionerend sociaal netwerk beschikt of herstel is te verwachten na een relatief korte of geprotocolleerde interventie.

2. jeugdhulp in verband met een ernstige psychiatrische stoornis met stabiele problematiek die geen behandeling maar wel langdurige monitoring behoeft.

Een drie milieus voorziening is een vorm van jeugdhulp waarbij jeugdigen op vrijwillige of gedwongen basis, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven. Deze jeugdhulp heeft als doel om binnen de drie milieus wonen, onderwijs en vrije tijd met 24 uren verblijf en begeleiding een gezonde ontwikkeling van jeugdigen te stimuleren en aanwezige problemen te verminderen en de stabiliteit, veiligheid en positieve interactie tussen de jeugdige en zijn sociale netwerk te herstellen.

Ambulante jeugdhulp in strafrechtelijk kader

Het gaat om de in artikel 2.2.3 opgenomen jeugdhulpvormen in strafrechtelijk kader voor zover er geen sprake is van verblijf.

Gespecialiseerde verslavingszorg is een vorm van gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg. Deze vorm van jeugdhulp richt zich naast het stoppen en/of verminderen van het problematisch middelengebruik, gok- of gamegedrag ook op behandeling van veelvoorkomende comorbide psychiatrische klachten zoals ADHD, depressie, angst en PTSS. Ook is het gericht op verbetering van het sociaal en maatschappelijk functioneren. De behandelaar besteedt tijdens de behandeling altijd aandacht aan de rol en betrokkenheid van het systeem (ouders, gezin, huisgenoten, vrienden en/of andere betekenisvolle personen) en de motivatie van jongeren om hun middelengebruik, gok- of gamegedrag te veranderen. Ook stress verhogende factoren zoals een instabiele thuissituatie, sociaal isolement, leer- en werkproblemen en financiële problemen maken deel uit van de therapeutische behandeling. Deze factoren kunnen de behandeling namelijk in de weg staan en het risico op terugval in middelengebruik vergroten.

Onderdeel E

Artikel 4.0.a2

Geregeld wordt dat de interne toezichthouder uit minimaal drie natuurlijke personen moet bestaan. Dit minimum is van belang opdat de leden van de interne toezichthouder met elkaar een discussie vanuit verschillende invalshoeken en achtergronden kunnen voeren; dit bevordert afgewogen besluitvorming binnen de interne toezichthouder. Een lid van de interne toezichthouder kan zijn functie bij dezelfde gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder in beginsel vier jaar uitoefenen, met éénmaal de mogelijkheid tot verlenging van nogmaals vier jaar. Indien deze verlenging niet onmiddellijk volgt op de eerste periode van vier jaar zou kunnen worden gesteld dat er sprake is van een nieuwe termijn van vier jaar waarbij wederom een verlenging van vier jaar mogelijk is. Om dit te voorkomen is tevens opgenomen dat een persoon de functie van interne toezichthouder bij dezelfde gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder niet langer dan acht jaar kan vervullen, ongeacht of het een aaneengesloten periode betreft. De reden om een maximale termijn van acht jaar te stellen is dat de leden van de interne toezichthouder zich anders te veel kunnen gaan vereenzelvigen met de dagelijkse of algemene leiding en het in het verleden door de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder gevoerde beleid, waardoor een ongebonden kijk van de interne toezichthouder op bestuur en beleid van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder niet meer zou zijn gewaarborgd.

Artikel 4.0.a3

De interne toezichthouder moet zodanig zijn samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren (artikel 4.4.1, eerste lid, onderdeel c, Jeugdwet). De gecertificeerde instelling respectievelijk de jeugdhulpaanbieder dient de onafhankelijke taakvervulling door de interne toezichthouder dan ook te borgen. Onafhankelijkheid vereist uitsluiting van (de schijn van) financiële, personele of familiale belangenverstrengeling van de interne toezichthouder met (de dagelijkse of algemene leiding van) de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder. Wanneer in ieder geval sprake is van (de schijn van)

belangenverstrengeling, is neergelegd in het eerste lid van dit artikel. Hiervoor is aangesloten bij het Uitvoeringsbesluit Wtza.

Zo is in onderdeel a bepaald dat een lid van de interne toezichthouder geen andere financiële vergoeding van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder mag ontvangen dan een passende vergoeding voor de als lid van de interne toezichthouder verrichte werkzaamheden. Onder een passende vergoeding kan ook, indien partijen dit onderling afspreken, een vergoeding voor de gemaakte onkosten vallen. Wat een passende vergoeding is zal per concreet geval verschillen. Dit is onder meer afhankelijk van de aard en grootte van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder alsmede van de eventuele problematiek waar de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder mee te maken heeft. Er is vanzelfsprekend in elk geval géén sprake van een passende vergoeding indien de normen van de Wet normering topinkomens worden overschreden.

In onderdeel b van het eerste lid van artikel 4.0.a3 zijn situaties opgenomen die dermate grote risico's voor (de schijn van het ontbreken van) de onafhankelijkheid van de leden van de interne toezichthouder meebrengen dat in ieder geval niet kan worden gesproken van een onafhankelijk lid van de interne toezichthouder. Er is ook sprake van dergelijke situaties indien het de echtgenoot of andere levensgezel, het pleegkind of een bloed- of aanverwant tot in de tweede graad in de rechte lijn of de zijlijn van het lid van de interne toezichthouder betreft (hierna kortweg: familieleden). Met een levensgezel wordt bedoeld degene met wie het lid van de interne toezichthouder een relatie heeft die qua hechtheid vergelijkbaar is met die tussen echtgenoten. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook personen die een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan. Of daarvan sprake is, is afhankelijk van feitelijke omstandigheden. Van belang kan zijn (zonder dat dit cumulatieve vereisten zijn) dat er een gemeenschappelijke huishouding bestaat, de duur daarvan, dat het een relatie van affectieve aard is en dat betrokkenen uitgaan van lotsverbondenheid.¹⁹

In subonderdeel 1° is opgenomen dat een lid van de interne toezichthouder en diens familieleden niet tevens lid mogen zijn van de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder. Dit volgt wat betreft het lid van de interne toezichthouder overigens ook reeds uit artikel 4.4.1, eerste lid, onderdeel b, Jeugdwet maar geldt door de onderhavige bepaling eveneens voor de familieleden van de interne toezichthouder. Subonderdeel 1° geldt ook voor de periode van drie jaar voorafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder. Het doel hiervan is te voorkomen dat leden van de interne toezichthouder niet objectief kunnen oordelen over het door de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder gevoerde beleid van de afgelopen jaren, omdat zij of hun familieleden als lid van de dagelijkse of algemene leiding daarvoor zelf verantwoordelijk zijn of waren.

In de praktijk komt het voor dat personen bij belet of ontstentenis van de leden van de dagelijkse of algemene leiding van een gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder deze functie tijdelijk waarnemen. In zodanig geval treden zij – anders dan bijvoorbeeld een interim bestuurder – over het algemeen niet formeel toe tot de dagelijkse of algemene leiding. Om de onafhankelijkheid van de interne toezichthouder te waarborgen, is in aanvulling op subonderdeel 1°, in subonderdeel 2° geregeld dat een persoon niet door de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder kan worden aangesteld als lid van de interne toezichthouder als hij of zijn familieleden in het jaar voorafgaand aan de aanstelling de betrokken functie tijdelijk hebben waargenomen bij belet of ontstentenis van een of meer leden van de dagelijkse of algemene leiding. Een dergelijk besluit kan genomen worden door de overige bestuurders, of voor een dergelijk besluit kan een tijdelijk waarnemend lid van de dagelijkse of algemene leiding worden aangetrokken.²⁰ Omdat tijdelijke waarneming over het algemeen korter zal duren dan het formeel deel uitmaken van de dagelijkse of algemene leiding en daardoor het risico op «vereenzelviging» met het beleid minder groot wordt geacht, wordt hier volstaan met een termijn van één jaar in plaats van drie jaar. Overigens kunnen ook

¹⁹ Zie onder andere Hoge Raad, 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:707.

²⁰ Dit is afhankelijk van de specifieke situatie. Zo kunnen de statuten bijvoorbeeld bepalen dat er bij tegenstrijdig belang een tijdelijk lid van de dagelijkse of algemene leiding moet worden aangetrokken.

leden van de interne toezichthouder bij belet of ontstentenis van leden van de dagelijkse of algemene leiding in een dergelijke situatie tijdelijk waarnemen. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als het bestuur niet tot besluitvorming kan komen vanwege de aanwezigheid van een tegenstrijdig belang (vergelijk artikel 2:129, zesde lid, BW). Daarom ziet subonderdeel 2° alleen op de periode vóórafgaand aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder en niet op het tijdelijk voorzien in de dagelijkse of algemene leiding gedurende het lidmaatschap van de interne toezichthouder.

Vervolgens is in subonderdeel 3° opgenomen dat de leden van de interne toezichthouder of hun familieleden niet tevens werknemer van de gecertificeerde instelling c.q. jeugdhulpaanbieder kunnen zijn. Ook hier is ervoor gekozen om daarbij de periode van drie jaar voorafgaande aan het lidmaatschap van de interne toezichthouder te betrekken.

Verder is in subonderdeel 4° geregeld dat een lid van de interne toezichthouder of diens familieleden geen zakelijke relatie met de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder mag/mogen hebben (gehad) die de onafhankelijkheid van het lid van de interne toezichthouder dan wel het vertrouwen in die onafhankelijkheid in gevaar brengt. Wanneer hiervan sprake is, verschilt van geval tot geval. Zo ligt het niet voor de hand dat iemand lid van de interne toezichthouder is bij een kleine gezinsgerichte voorziening als diens kind daar verblijft.

Het is van groot belang dat er geen sprake is van belangen over en weer tussen de leden van de interne toezichthouder en diens familieleden enerzijds en de leden van de algemene of dagelijkse leiding van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder anderzijds. Daarom is in subonderdeel 5° opgenomen dat de leden van de interne toezichthouder of hun familieleden van een gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder ("organisatie a") niet tevens lid van de dagelijkse of algemene leiding van een andere gecertificeerde instelling dan wel jeugdhulpaanbieder ("organisatie b") mogen zijn in het geval dat een lid van de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder ("organisatie a") bij die andere gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder ("organisatie b") lid is van de interne toezichthouder.

In subonderdeel 6° is opgenomen dat leden van de interne toezichthouder en hun familieleden geen aandelen in de gecertificeerde instelling²¹ of jeugdhulpaanbieder mogen houden. De interne toezichthouder richt zich bij zijn taak immers naar het belang van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder, het te behartigen maatschappelijke belang en het belang van de betrokken belanghebbenden. Aandeelhouders hebben een eigen belang en dat belang laat zich niet goed verenigen met de taak van de interne toezichthouder.

Hetzelfde geldt op grond van subonderdeel 7° voor leden van de dagelijkse of algemene leiding van een rechtspersoon die aandelen in de instelling houdt. Daarnaast is in dit subonderdeel opgenomen dat leden van de interne toezichthouder of hun familieleden niet tevens lid van de dagelijkse of algemene leiding mogen zijn van een gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder die binnen het verzorgingsgebied van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder geheel of gedeeltelijk dezelfde werkzaamheden verricht. Wat het verzorgingsgebied (ook wel adherentiegebied genoemd) van een gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder is, hangt af van het type instelling. Het verzorgingsgebied van een kleine, lokale jeugdhulpaanbieder beperkt zich bijvoorbeeld tot een (deel van een) stad, maar dat van pleegzorg tot een regio. Het verzorgingsgebied van specialistische jeugdhulpaanbieders kan bovenregionaal of zelfs landelijk zijn.

Tot slot voorziet subonderdeel 8° erin dat de situaties, genoemd in subonderdeel 7°, ook gelden voor het lidmaatschap van de interne toezichthouder van de betreffende rechtspersonen dan wel andere gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder tenzij deze rechtspersoon of andere

²¹ In de praktijk zijn alle gecertificeerde instellingen een stichting en kan er dus geen sprake zijn van aandeelhouders. De Jeugdwet schrijft echter niet voor dat gecertificeerde instellingen een stichting moeten zijn, vandaar dat in subonderdeel 6 (evenals in de subonderdelen 7 en 8) ook gecertificeerde instellingen zijn opgenomen.

gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder deel uitmaakt van dezelfde groep als de gecertificeerde instelling c.q. jeugdhulpaanbieder of een dochteronderneming van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder is. Het is dus wél toegestaan dat een persoon lid is van de interne toezichthouder van verschillende gecertificeerde instellingen of jeugdhulpaanbieders binnen een groep dan wel bij zowel een moeder- als een dochterorganisatie.

Ingevolge het tweede lid, gelden de voorwaarden, genoemd in de onderdelen a en b, van het eerste lid eveneens voor eventuele dochtermaatschappijen van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder en voor gecertificeerde instellingen of jeugdhulpaanbieders binnen een groep waar de gecertificeerde instelling c.q. jeugdhulpaanbieder deel van uitmaakt. Dat betekent bijvoorbeeld dat een lid van de interne toezichthouder en zijn familieleden ook geen lid mogen zijn van de dagelijkse of algemene leiding van rechtspersonen of vennootschappen die deel uitmaken van dezelfde groep.

In het derde lid is opgenomen dat waar in de subonderdelen 1°, 5° en 7° van onderdeel b van het eerste lid, wordt gesproken van een lid van de dagelijkse of algemene leiding, deze subonderdelen ook zien op een natuurlijke persoon die het beleid van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder heeft bepaald of mede heeft bepaald, als ware hij lid van de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling respectievelijk jeugdhulpaanbieder. Deze bepaling beoogt te voorkomen dat functionarissen die geen formele positie in de dagelijkse of algemene leiding hebben, maar materieel wel zodanige zeggenschap hebben dat zij in feite de algemene en dagelijkse leiding van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder uitvoeren, niet zouden vallen onder de vereisten van artikel 7, onderdeel b, subonderdelen 1°, 5° en 7°. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een natuurlijke persoon die formeel als adviseur is ingeschakeld maar in de praktijk niet (slechts) als zodanig optreedt maar de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder uitvoert. Daarnaast ziet het derde lid ook op natuurlijke personen die geen lid zijn van de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder, maar wel statutair of bij volmacht zijn aangewezen om het (dagelijks) bestuur van een gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder uit te voeren. In de situatie waarin de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder formeel wordt bestuurd door een rechtspersoon, valt de indirect bestuurder eveneens onder deze bepaling. Om misverstanden te voorkomen wordt opgemerkt dat het derde lid van artikel 7 niet ziet op personen die tijdelijk hebben voorzien in de dagelijkse of algemene leiding van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder bij belet of ontstentenis van een of meer leden van de dagelijkse of algemene leiding. Deze personen vallen immers reeds onder subonderdeel 2°.

Artikel 4.0.a4

In dit artikel is voorgeschreven dat de interne toezichthouder zich bij de vervulling van zijn taak richt naar het belang van de gecertificeerde instelling c.q. jeugdhulpaanbieder, het te behartigen maatschappelijke belang en het belang van de betrokken belanghebbenden. Daarmee wordt voor de interne toezichthouders van alle gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders, (ook de jeugdhulpaanbieders die geen rechtspersoon zijn in de zin van het BW) verduidelijkt waarop het intern toezicht zich richt. Met het maatschappelijk belang wordt bedoeld op de belangen van kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de door de gecertificeerde instelling uitgevoerde kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering respectievelijk de door de jeugdhulpaanbieder geleverde jeugdhulp.

De dagelijkse of algemene leiding heeft verschillende belangen te verzoenen, namelijk het belang van de gecertificeerde instelling dan wel jeugdhulpaanbieder, het te behartigen maatschappelijk belang en het belang van de daarbij betrokken belanghebbenden (zoals werknemers en cliënten). De interne toezichthouder heeft tot taak te bezien of de dagelijkse of algemene leiding, vanuit het maatschappelijke belang geredeneerd, tot een aanvaardbare belangenafweging komt.

Daarnaast wordt de gecertificeerde instelling c.q. jeugdhulpaanbieder, in dit artikel verplicht er zorg voor te dragen dat de interne toezichthouder een profielschets opstelt voor de leden van de

interne toezichthouder. Dit dient verschillende doelen. Een profielschets geeft inzicht in de taak waarvoor de interne toezichthouder zichzelf gesteld ziet en dwingt de interne toezichthouder daarover na te denken. Ook wordt nagedacht over wat de behoeften van de gecertificeerde instelling of jeugdhulpaanbieder, en de daarbij behorende belanghebbenden zijn. De interne toezichthouder kan het beste zelf beoordelen welk profiel aansluit bij de behoeften van de gecertificeerde instelling dan wel jeugdhulpaanbieder in kwestie, hier zijn dan ook verder geen vereisten aan gekoppeld. Gedacht kan worden aan eisen voor wat betreft deskundigheid en vaardigheden van de leden van de interne toezichthouder. Ook kan in de profielschets rekening worden gehouden met de diversiteit van de interne toezichthouder voor wat bijvoorbeeld betreft de samenstelling in geslacht, maatschappelijke achtergrond, deskundigheid en leeftijd. Uiteraard geldt wel dat de cliëntenraad op grond van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018²² (Wmcz) een recht van voordracht heeft voor het toezichthoudend orgaan en dat een dergelijk recht ook op grond van een cao kan toekomen aan de ondernemingsraad. Ook de leden van de interne toezichthouder die worden voorgedragen door de cliëntenraad en/of de ondernemingsraad dienen te worden getoetst aan de profielschets.

Artikel 4.0.a5

Om het interne toezicht goed te kunnen uitoefenen is informatie uiteraard van essentieel belang. Daarbij is het ook van belang dat die informatie het interne toezicht tijdig bereikt. Daarom wordt in het eerste lid van dit artikel bepaald dat de dagelijkse of algemene leiding de interne toezichthouder tijdig (en desgevraagd schriftelijk) de voor de uitoefening van diens taak benodigde gegevens moet verschaffen. In het tweede lid is voorts neergelegd dat de dagelijkse of algemene leiding ten minste een keer per jaar de interne toezichthouder schriftelijk op de hoogte stelt van in ieder geval de hoofdlijnen van het strategisch beleid, de algemene en financiële risico's en het beheers- en controlesysteem van de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling.

Onderdeel F

Op grond van de artikelen 8.2.1 en 8.2.2 zijn gemeenten die zelf jeugdhulp (doen) verlenen en jeugdhulpaanbieders van uitsluitend vervoer van en naar een locatie waar jeugdhulp wordt verleend, uitgezonderd van de verplichtingen ten aanzien van een transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording. Deze uitzonderingen zijn toegelicht in hoofdstuk drie van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op het moment dat de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in werking treedt. Aansluitend bij die wet is gekozen voor de mogelijkheid van gedifferentieerde inwerkingtreding zodat met het oog op een goede voorbereiding kan worden ingespeeld op de omstandigheden die op dat moment spelen.

Deze toelichting wordt ondertekend mede namens de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

²² Artikel 4.2.4 van de Jeugdwet bepaalt dat de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 van overeenkomstige toepassing is op gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders.